

Yttrande

(Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet)

2023-10-24

24

Yttrande angående Motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb.

Motionärerna föreslår att Göteborgs Stad inför ett krav om minst 30 timmars arbete alternativt sysselsättning för alla som uppbär försörjningsstöd. Remissinstanserna nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, socialnämnd Hisingen och socialnämnd Nordost hänvisar alla till de statliga utredningar som pågår som ett skäl att inte föregripa processen. Något vi håller med om.

Utöver detta ser vi förslaget enligt motionen som trubbigt i bemärkelsen att insatser för att komma närmare arbetsmarknaden ska vara individanpassade efter den enskildes behov. Ett generellt krav om försörjningsjobb tar i den bemärkelsen inte hänsyn till den enskildes behov eller förutsättningar. En person som har förmåga att arbeta 30 timmar per vecka bör snarare ges adekvat stöd till arbete med lön på den ordinarie arbetsmarknaden.

Vi vänder oss också emot beskrivningen av att socialtjänsten arbetar utifrån ett ”passivt försörjningsstödstagande” idag. Som beskrivs i tjänsteutlåtandet i socialnämnd Nordost ställer socialtjänsten redan idag en rad krav på en arbetslös biståndssökande som står till arbetsmarknadens förfogande.

Mot bakgrund av detta väljer vi att avslå motionen.

Yrkande
2023-10-19

Ärende nr: SLK-2023-00514

Yrkande angående – Motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L)
om försörjningsjobb

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen ser tillsammans med berörda nämnder och bolag över möjligheten att ta fram enklare sysselsättning så som: fastighetsskötsel, assistering vid klottersanering, renhållning (gator, parker, stränder), till enklare uppgifter inom skola och omsorg, såsom förskolefarmor, rastvakter, klass-moster, skolassistenter, assistering med praktiskt arbete vid sidan av hemtjänstens viktiga arbete. Uppgifter som byten av glödlampor, städning, källsortering, panta, vattna blommorna, läsa tidningen och enklare ärenden.
2. Socialnämnd centrum ska aktivt verka för att hjälp med återvandring blir en naturlig och integrerad del i hur staden jobbar med invandringsrelaterade frågor.

Yrkandet

Arbetsrehabiliteringen möter i dagsläget i högre utsträckning kortutbildade personer med liten eller begränsad erfarenhet av svensk arbetsmarknad, personer med mer komplexa behov och cirka 15 procent av de inskrivna deltagarna bedöms ha någon form av funktionshinder. Det är en ytterligare ökning av dessa deltagare som blir den sannolika konsekvensen av en utökad 4 kap. 4 § socialtjänstlag. Här behöver nya insatser anskaffas och organisationen behöver till inte obetydliga delar ställas om till ett nytt arbetssätt. Ska en förändring bli möjlig på riktigt kring den aktuella målgruppen behöver en uppväxling och en organisering att ske kring denna utifrån olika aktiviteter.

Arbete och sysselsättning är bärande komponenter i ett välfärdsland. Utöver att arbete är en viktig källa till försörjning främjar det också språkutveckling såväl som integration.

Föräldrar som har arbete, är självförsörjande, studerar eller på annat sätt visar sina barn att man bidrar till samhället och den närmiljö som man befinner sig i är en viktig del av barns fostran till delaktiga samhällsmedborgare. Göteborgs Stad behöver bli bättre på att ge människor i utanförskap en rimlig möjlighet till instegsjobb.

Under 2020 gjordes 12 435 polisanmälningar mot klotter och ca 97 600 kvm sanerades. Förvaltningar och bolags kostnader för sanering beräknas uppgå till ca 17,4 mkr. Sverigedemokraterna ser att det inom saneringsbranschen, park- och

gaturenhållning samt skola och omsorg finns goda möjligheter för målgruppen kortutbildade med begränsad erfarenhet av svensk arbetsmarknad.

Vi är övertygade om att långt fler personer än idag skulle vilja återvända till sina hemländer, men att det kräver hjälp. Vi vill därför stimulera frivillig återvandring, genom att underlätta återvandring.

Sverigedemokraterna är medvetna om att många människor kommit till Sverige de senaste åren på flykt undan förföljelser och krig, fattigdom och lidande. Många har dock efter flera år haft svårt att komma in i det svenska samhället, och skapa sig ett varaktigt hem här. Samtidigt har situationen i hemlandet ofta förändrats till det bättre, och det ursprungliga skälet till ens flykt har försvunnit.

Migrationsverket jobbar sedan länge med återvandring, vi som kommun måste också aktivt börja jobba med detta. Det behöver bli en naturlig och integrerad del i hur staden jobbar med invandringsrelaterade frågor. Det handlar främst om att bygga upp särskilda enheter som arbetar med dessa frågor, etablera rutiner och kontaktytor i vissa länder. Därtill kommer återetableringsstöd och andra projekt för att hjälpa tidigare skyddsbehövande i Göteborg att återvända till hemlandet, och skapa sig ett liv där. Hjälpn kan exempelvis bestå av utbildning för barn eller vuxna, stöd för att hitta arbete eller starta företag i hemlandet, ordna bostad eller andra praktiska omständigheter. Mekanismen ska vara flexibel och anpassa stödet till den sökandes behov.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-09-28

Diarienummer 0514/23

Handläggare

Karin Magnusson

Telefon: 031-368 05 80

E-post: karin.magnusson@stadshuset.goteborg.se

Motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb

Motionen

Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Göteborgs Stad inför ett krav om minst 30 timmars arbete alternativt sysselsättning för alla som uppbär försörjningsstöd.

Enligt socialtjänstlagen ska socialtjänsten ta hänsyn till människans egna ansvar för sin och andras sociala situation och inrikta sig på att frigöra och utveckla enskilda personers egna resurser. Det system vi har idag, med passivt försörjningsstödstagande, anser motionärerna bryter mot detta. Det finns möjlighet för kommunen enligt 4 kap 4 § socialtjänstlagen att begära att försörjningsstödstagaren deltar i aktiviteter och praktik som är kompetenshöjande. Passivt försörjningsstödstagande är en fara för individen att passiviseras, låsas fast i utanförskap och att deltagande i arbete alltid är utvecklande. Motionärerna vill därför införa att alla med försörjningsstöd som regel ska delta i försörjningsarbete från dag ett.

Motionärerna skriver att synen behöver ändras på arbete och bejaka faktumet att vara i arbete är i sig kompetenshöjande och berikande för individen. Kommunen behöver arbeta på ett nytt sätt inom Socialtjänsten, att göra som idag där varje delmoment är separerade från varandra, tar långt tid och riskerar att passivisera individen. Genom att individen arbetar redan under utredningstiden får socialtjänsten, Försäkringskassan, sjukvården eller andra instanser ett bättre underlag. Det finns också många uppgifter inom staden som behöver utföras såsom gaturenhållning, skötsel av parker eller naturområden samt återvinningen av osorterat avfall. Motionärerna menar att det är när en person är i arbete socialtjänsten har möjlighet att verkligen se vilka förmågor och svårigheter en person har för att kunna individanpassa insatsen.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, socialnämnd Hisingen och socialnämnd Nordost.

Remissinstansernas svar är sammanställda i nedanstående tabell.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Aktuella statliga utredningar och pågående uppdrag tillsammans med socialförvaltningarna och resultaten från det bör inväntas. Beroende på utfallet kan det sen bedömas om försörjningsjobb kan tillföra ytterligare mervärde i arbetet med att förflytta fler försörjningsstödstagare till självförsörjning.
Socialnämnd Hisingen	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yrkande V, S, MP Yrkande L Protokollsanteckning L	Nämnden ställer sig positiv till intentionen i motionen men då försörjningsjobb är en åtgärd som berör flera regelverk och ska vara en insats mot egen försörjning anses det mest resurseffektiva vara att invänta statliga utredningarna för att få svar på om försörjningsjobb/aktivitetsplikt är förenlig med aktuell lagstiftning och att gränssnittet mellan det statliga och det kommunala ansvaret tydliggörs. Socialtjänstens nuvarande arbetssätt handlar inte om ett passivt försörjningsstödstagande utom om begränsningar i utbudet av tillgängliga insatser för att matcha de individuella behoven.
Socialnämnd Nordost	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Nämnden ställer sig positiv till intentionen i motionen men då försörjningsjobb är en åtgärd som berör flera regelverk och ska vara en insats mot egen försörjning anses det mest resurseffektiva vara att invänta statliga utredningarna för att få svar på om försörjningsjobb/aktivitetsplikt är förenlig med aktuell

		lagstiftning och att gränssnittet mellan det statliga och det kommunala ansvaret tydliggörs.
--	--	--

Bedömning ur ekonomisk dimension

Motionärernas förslag om att införa försörjningsjobb från dag ett innebär enligt underremitterade nämnders bedömning en ambitionsökning för Göteborgs Stad. För att det ska vara resurseffektivt behöver det vara säkerställt att det är den insatsen individen behöver eller klarar för att komma i arbete eller studier.

Många personer som söker försörjningsstöd har ett kort, tillfälligt behov av utbetalt försörjningsstöd för att sedan bli självförsörjande igen. De behöver inga kompetenshöjande insatser utan många gånger räcker kontakten med socialsekreterare. Skulle dessa personer tvingas in i ett försörjningsjobb används resurserna på ett felaktigt sätt och personerna får mindre tid att lägga på att söka arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

I utredningen: Etablering för fler - Jämställda möjligheter till integration (SOU 2023:24) beräknas kommunernas kostnader för kompletterande försörjningsstöd minska till följd av möjligheterna till förlängd tid i etableringsprogrammet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Att kunna försörja sig själv och sina barn är positivt för den enskilde och det omgivande samhället. Insatser, subventionerade anställningar och studier är oftast det som behövs för att kunna bli anställningsbar för de individer som står långt från arbetsmarknaden.

I Göteborgs Stads jämlikhetsrapport 2023 står följande att läsa: Att ha barn under sex år gör det 50 procent mindre troligt för kvinnor att förvärvsarbeta fyra år efter invandringen. Det gör det också 90 procent mer troligt att höra till gruppen som varken arbetar eller studerar. Utrikes kvinnor födda utanför Europa löper en ökad risk att fastna i ett långt utanförskap. Det i sin tur ökar risken för att även deras barn får sämre möjligheter att etablera sig i jobb som vuxna.

Stadsledningskontorets kommentar

I motionen från Axel Darvik (L) och Kristina Bergman (L) finns en tabell som beskriver riksnorm med boende i Göteborg. Det är oklart hur dessa siffror förhåller sig till Riksnorm och riktmärken för boendekostnader för 2023, beslut i kommunfullmäktige 2023-01-26 §10.

Aktuella statliga utredningar

Det finns två pågående aktuella utredningar som kan, beroende på kommande utfall och ny lagstiftning, förändra ansvar och arbetssätt inom kommunerna gällande försörjningsstöd och aktivitetsplikt. Den tredje utredningen, där ett delbetänkande publicerades 31 maj 2023, rör förbättrad etablering för utrikes födda kvinnor.

Uppdrag att utreda aktivitetsplikt - deltagande i heltidsaktiviteter för rätt till försörjningsstöd (S 2022: E)

Utredaren har i uppdrag att föreslå hur en aktivitetsplikt kan konstrueras inom ramen för socialtjänstlagen.

- hur en aktivitetsplikt bör vara konstruerad, både vad gäller skyldighet för den enskilde att delta och skyldighet för kommunen att tillhandahålla insatser,
- avgränsning av målgrupp och biståndstid samt ge exempel på insatser med beaktande av andra berörda regelverk,
- klargöra för- och nackdelar med att aktivitetskrav uttrycks som ett visst antal timmar per dag eller vecka,
- möjliga sanktioner om en individ inte fullföljer planering eller om en kommun underlåter att erbjuda insatser,
- hur informationsöverföring mellan kommuner och Arbetsförmedling kan upprättas gällande individens deltagande i aktivitetsplikt och
- hur uppföljning av aktivitetsplikt kan göras via individbaserad socialtjänststatistik samt systematisk inhämtning av brukarnas synpunkter.

Uppdraget beräknas vara slutfört senast den 5 april 2024.

Drivkrafter och möjligheter i försörjningsstödet (S 2022:16)

Utredaren ska utreda och ta fram förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd. Att bryta långvarigt bistånd är komplext eftersom biståndsmottagare är en heterogen grupp med olika behov av stöd och insatser.

Syftet är att identifiera åtgärder som bidrar till att personer snabbare når arbetsmarknaden, underlättar integrationen för utrikes födda kvinnor och män samt bryter segregationen och långvarigt biståndsmottagande. Utredaren ska bland annat:

- analysera ekonomiska drivkrafter till arbete inom försörjningsstödet och bland annat följa upp jobbstimulansen och undersöka möjligheten att införa en jobbpremie,
- göra en översyn av kostnadsposter i riksnormen för att främja deltagande på arbetsmarknaden,
- klargöra ansvarsfördelning och rollfördelning mellan staten och kommunerna för långtidsarbetslösa, bland annat vid studier, i syfte att förbättra samverkan,
- klargöra hur ett ändamålsenligt stöd kan säkerställas för personer som saknar sjukpenninggrundande inkomst, och
- vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2024.

Etablering för fler - Jämställda möjligheter till integration (SOU 2023:24)

Aktuell utredning publicerades i maj 2023 och är nu utskickad på remiss, där Göteborgs Stad är en av remissinsatserna. Remissvaret ska vara Arbetsmarknadsdepartementet tillhanda senast den 15 november 2023. Ärendet är anmält till kommunstyrelsens sammanträde 8 november 2023.

Utredningens delbetänkande föreslås bland annat:

- Målgruppen för Arbetsförmedlingens etableringsprogram utvidgas till att omfatta fler nyanlända kvinnor och män som har beviljats uppehållstillstånd eller uppehållskort som familjemedlem eller anhörig med anknytning till en person som är bosatt i Sverige.
- Nyanlända som anvisas till etableringsprogrammet ska få en fördjupad kartläggning för att kunna förkorta vägen till arbete eller utbildning. En anvisning till utbildningsplikten får ske först efter att en fördjupad kartläggning har gjorts.
- Reglering införs om att den individuella handlingsplanen ska innehålla slutmål för den nyanländes deltagande i etableringsprogrammet.
- Tiden med etableringsinsatser i vissa fall kan förlängas med ytterligare högst tolv månader om deltagaren bedöms kunna nå sitt slutmål med etableringsprogrammet.
- Det införs en möjlighet att bortse från tid som den nyanlände varit förhindrad att delta i insatser på grund av vård av eget barn som är under 18 månader. Den överhoppningsbara tiden får maximalt uppgå till två år.
- Nyanlända ska få information om det svenska samhällets förväntningar och krav på deltagande i arbets- och samhällslivet samt möjligheter till stöd för etableringen.
- Kommunernas ansvar för att nå, erbjuda och motivera nyanlända till deltagande i sfi och samhällsorientering förtydligas.

Förslagen föreslås träda i kraft från den 1 januari 2025.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilagor:

1. Motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb
2. Socialnämnd Nordost handlingar 2023-08-29 §245
3. Socialnämnd Hisingens handlingar 2023-08-29 §223
4. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildnings handlingar 2023-09-26 §169

Handling 2023 nr 117

Motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb

Att alla som kan arbeta verkligen arbetar, är den viktigaste grundförutsättningen för en stark sammanhållning och tillit mellan medborgare. Alla i samhället har något att bidra med och alla behöver ha ett sammanhang att gå till, därför vill vi nu införa försörjningsjobb i Göteborg. Frågan om att personer som uppbär försörjningsstöd ska bidra och delta i arbete är en känslig fråga i Sverige där vissa anser det vara en kränkning att ställa krav på arbete. Men det är något konstigt i den synen för samtidigt anser de flesta det vara en självklarhet att få arbeta när personer har en funktionsnedsättning, det vi kallar för Daglig verksamhet. Alla borde ha rätten att få arbeta och bidra och vara behövda. Vi vill därför införa försörjningsjobb som innebär att alla som går på försörjningsstöd ska delta i praktik, arbete eller insatser och åtgärder minst 30 timmar i veckan.

Att få träffa personer utanför sitt hushåll och närmsta område är också en viktig del utav integrationen, utöver att känna sig behövd. I bästa fall så är detta också ett sätt att öva och förbättra sina kunskaper i svenska språket, utanför SFI sammanhang.

Att personer går från passivt försörjningsstödstagande till arbete har både individen och samhället mycket att tjäna på. För att detta ska bli möjligt behöver vi naturligtvis ge rätt stöd och insatser men vi behöver även minska trösklarna för att fler ska gå från bidrag till arbete.

Idag är skillnaden mellan försörjningsstöd och arbete för liten och ibland dessutom negativ. Vissa hushåll behöver fortsatt gå på försörjningsstöd även om de skulle börja arbeta. Skillnaden blir endast att man behöver lägga 40 timmar i veckan på arbete utan att få en bättre livssituation. Den riksnorm med boendekostnaden som finns ligger i paritet och ibland över vad man kan få ut som en låginkomsttagare. Lägstälönerna enligt kollektivavtal är cirka 22 000, vilket är 17 626 kr efter skatt. Det innebär att det lönar sig för dåligt att arbeta för framför allt stora barnfamiljer. Då försörjningsstödet i många fall ligger i nivå med en lön är det rimligt att kräva en motprestation för att få bidraget.

Riksnorm med boende i Göteborg	
Ensamstående	12 694 kr
Ensamstående 1 barn	16 879 kr
Ensamstående 2 barn	21 354 kr
Ensamstående 3 barn	26 089 kr
Ensamstående 4 barn	32 754 kr
Sambo/gifta	15 624 kr
Sambo/gifta 1 barn	20 019 kr
Sambo/gifta 2 barn	24 374 kr
Sambo/gifta 3 barn	29 849 kr
Sambo/gifta 4 barn	35 834 kr

Enligt Socialtjänstlagen ska socialtjänsten ta hänsyn till människans egna ansvar för sin och andras sociala situation och inrikta sig på att frigöra och utveckla enskilda personers egna resurser. Det system vi har idag, med passivt försörjningsstödstagande, anser vi bryter mot detta. Det finns möjlighet för kommunen enligt 4 kap 4 § Socialtjänstlagen att begära att försörjningsstödsdagaren deltar i aktiviteter och praktik som är kompetenshöjande. Vi anser att passivt försörjningsstödstagande är en fara för individen att passiviseras, låsas fast i utanförskap och att deltagande i arbete alltid är utvecklande. Vi vill därför införa att alla med försörjningsstöd som regel ska delta i försörjningsarbete från dag ett.

Vi behöver ändra synen på arbete och bejaka faktumet att vara i arbete är i sig kompetenshöjande och berikande för individen. Vi behöver arbeta på ett nytt sätt inom Socialtjänsten, att göra som idag där varje delmoment är separerade från varandra, tar långt tid och riskerar att passivisera individen. Genom att individen arbetar redan under utredningstiden, kan ge socialtjänsten ett bättre underlag till sin utredning. Det saknas inte heller uppgifter inom kommunen som behöver utföras. Försörjningsjobb finns exempelvis inom gaturenhållning, skötsel av parker eller naturområden samt återvinningen av osorterat avfall. Arbetshinder kan identifieras och kartläggas så att underlaget till Försäkringskassan eller andra insatser inom socialtjänst eller sjukvård blir så komplett som möjligt. Det är när en person är i arbete socialtjänsten har möjlighet att verkligen se vilka förmågor och svårigheter en person har för att kunna individanpassa insatsen.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

Göteborgs Stad inför ett krav om minst 30 timmars arbete alternativt sysselsättning för alla som uppbär försörjningsstöd.

Axel Darvik (L)

Kristina Bergman Alme (L)

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-08-29

§ 245 N163-0589/23**Svar på remiss - Motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb****Ärendet**

Stadsledningskontoret har gett socialnämnd Nordost, Hisingen och Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i uppdrag att yttra sig om en motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) gällande försörjningsjobb.

Motionärerna föreslår att Göteborgs Stad ska införa ett krav om minst 30 timmars arbete alternativt sysselsättning för alla som uppbär försörjningsstöd.

Socialförvaltningen Nordost ställer sig positiv till intentionen i motionen men då försörjningsjobb är en åtgärd som berör flera regelverk och ska vara en insats mot egen försörjning anser förvaltningen att det mest resurseffektiva är att invänta de statliga utredningarna för att få svar på om försörjningsjobb/aktivitetsplikt är förenlig med aktuell lagstiftning och att gränssnittet mellan det statliga och det kommunala ansvaret tydliggörs.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2023-05-16.

Beslut

1. Socialnämnd Nordost avstyrker motionen med motiveringen att nämnden ställer sig positiv till intentionen i motionen men anser att det är av yttersta vikt att invänta de statliga utredningarna inom området.
2. Socialnämnden antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till Stadsledningskontoret.

Expedieras

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2023-09-05

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-08-29

Vid protokollet

Sekreterare

Annika Funkqvist

Ordförande

Lena Landén-Ohlsson

Justerande

Zagros Hama

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-05-16

Diarienummer N163-0589/23

Handläggare Bjarne Öhman, Lisa Klein

Telefon: 031-365 12 12

E-post: bjarne.ohman@socialnordost.goteborg.se

Svar på remiss - Motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb

Förslag till beslut

Socialnämnden Nordost beslutar

1. Socialnämnd Nordost avstyrker motionen med motiveringen att nämnden ställer sig positiv till intentionen i motionen men anser att det är av yttersta vikt att invänta de statliga utredningarna inom området.
2. Socialnämnden antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till Stadsledningskontoret.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har gett socialnämnd Nordost, Hisingen och Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i uppdrag att yttra sig om en motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) gällande försörjningsjobb. Motionärerna föreslår att Göteborgs Stad ska införa ett krav om minst 30 timmars arbete alternativt sysselsättning för alla som uppbär försörjningsstöd.

Socialförvaltningen Nordost ställer sig positiv till intentionen i motionen men då försörjningsjobb är en åtgärd som berör flera regelverk och ska vara en insats mot egen försörjning anser förvaltningen att det mest resurseffektiva är att invänta de statliga utredningarna för att få svar på om försörjningsjobb/aktivitetsplikt är förenlig med aktuell lagstiftning och att gränssnittet mellan det statliga och det kommunala ansvaret tydliggörs.

Socialtjänstens nuvarande arbetssätt handlar inte om ett passivt försörjningsstödstagande utom om begränsningar i utbudet av tillgängliga insatser för att matcha de individuella behoven.

Svar på nämndsremissen ska ha inkommit till stadsledningskontoret senast 2023-09-27.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Motionärernas förslag innebär en ambitionshöjning när det gäller andelen personer i försörjningsstöd som ska befinna sig i insats, så kallade försörjningsjobb, från dag ett. Att erbjuda alla personer som söker försörjningsstöd ett försörjningsjobb från dag ett bedömer socialförvaltningen Nordost inte som resurseffektivt eller ändamålsenligt användande av befintliga medel. Många personer som söker försörjningsstöd har ett kort,

tillfälligt behov av utbetalt försörjningsstöd för att sedan bli självförsörjande igen. De behöver inga kompetenshöjande insatser utan många gånger räcker kontakten med socialsekreterare. Skulle dessa personer tvingas in i ett försörjningsjobb används resurserna på ett felaktigt sätt och personerna får mindre tid att lägga på att söka arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

Socialförvaltningen Nordost bedömer inte heller att det är resurseffektivt att föregå det nationella utredningsarbetet som pågår och som omfattar dels införandet av en aktivitetsplikt, dels att ge förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd inklusive ett bidragstak. Pågående nationellt utvecklingsarbete bedöms omfatta det motionärerna eftersöker.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

I Göteborgs Stads program för jämlik stad 2018–2026 står det under målområde *Skapa förutsättningar för arbete* att arbete, utbildning och lärande utgör betydande delar av människors livsvillkor. Att ha ett arbete stärker människans känsla av kontroll över det egna livet och delaktighet i samhället. Arbete är en bas för människors identitet och sociala liv. Människor som arbetar har i regel också bättre hälsa än de som saknar ett arbete eller en sysselsättning. I Göteborg skiljer sig arbetslöshets- och utbildningsnivåerna åt i befolkningen. Förutsättningarna till arbete är inte likvärdiga. Det skiljer sig åt utifrån socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning.

Föräldrar som har arbete, är självförsörjande, studerar eller på annat sätt visar sina barn att man bidrar till samhället och den närmiljö som man befinner sig i är en viktig del av barns fostran till delaktiga samhällsmedborgare. Det finns ett relativt starkt stöd för att låga inkomster har en negativ påverkan på barns hälsa och utvecklingsmöjligheter¹. Att växa upp i ekonomisk utsatthet kan påverka bland annat barns och ungas fysiska och psykiska hälsa, skolresultat, sociala relationer och graden av trångboddhet. Barn som växer upp i ekonomiskt utsatta hushåll löper också högre risk för att själva få ekonomiska problem².

I en artikel från Statistiska Central Byrån (SCB) 2017 [Risk för att arbetslöshet går i arv](#) beskrivs att ungdomar med arbetslösa föräldrar löper nästan 70 procent högre risk än andra att hamna utanför både arbetsmarknad och studier. Förvärvsintensiteten är som lägst bland kvinnor med förgymnasial utbildningsnivå. Studier visar ett direkt samband mellan mammors relation till arbetsmarknaden och deras barns.

¹ Delbetänkande för kommissionen för jämlik hälsa. *Det handlar om jämlik hälsa. Utgångspunkter för Kommissionens vidare arbete*. SOU 2016:55. Stockholm 2016.

² Se bl.a. Socialstyrelsens rapport *Ekonomisk utsatthet och välfärd bland barn och deras familjer 1968–2010*. Underlagsrapport till Barns och ungas hälsa, vård och omsorg 2013. Artikelnr. 2013-5-51. Socialstyrelsen 2013.

Samverkan

Information lämnas i Förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 22 augusti 2023.

Ärendet

Stadsledningskontoret har gett socialnämnd Nordost i uppdrag att yttra sig om en motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb. Svar på nämndsremissen ska ha inkommit till stadsledningskontoret senast 2023-09-27.

Beskrivning av ärendet

I motionen skriver motionärerna att *"Alla borde ha rätten att få arbeta och bidra och vara behövda. Vi vill därför införa försörjningsjobb som innebär att alla som går på försörjningsstöd ska delta i praktik, arbete eller insatser och åtgärder minst 30 timmar i veckan"*. Vidare skriver motionärerna att få träffa personer utanför sitt hushåll och närmaste område är en viktig del utav integrationen, och i bästa fall är försörjningsjobb också ett sätt att öva och förbättra sina kunskaper i svenska språket, utöver SFI. I motionen står att det idag är för liten skillnad mellan försörjningsstöd och arbete och ibland är skillnaden dessutom negativ för den enskilde. Vissa hushåll behöver fortsatt gå på försörjningsstöd även om de skulle börja arbeta. Motionärerna anser att systemet vi har idag bygger på *"passivt försörjningsstödstagande"* och menar att socialtjänsten har lagstöd för att begära att försörjningsstödstagaren deltar i aktiviteter och praktik som är kompetenshöjande. Därför föreslås att Göteborgs Stad ska införa ett krav om minst 30 timmars arbete alternativt sysselsättning för alla som uppbär försörjningsstöd från dag ett. Genom att individen arbetar redan under utredningstiden får socialtjänsten, Försäkringskassan, sjukvården eller andra instanser ett bättre underlag. Det finns också många uppgifter inom staden som behöver utföras såsom gaturenhållning, skötsel av parker eller naturområden samt återvinningen av osorterat avfall. Det är när en person är i arbete socialtjänsten har möjlighet att verkligen se vilka förmågor och svårigheter en person har för att kunna individanpassa insatsen.

Nuvarande arbetssätt inom socialtjänsten

Enligt 4 kap. 1 § SoL, har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt, rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Rätten till bistånd bygger på en individuell behovsbedömning relaterad till den enskildes situation. Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd om hen står till arbetsmarknadens förfogande, i vilket ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola en så kallad språkplikt. Finns det godtagbara skäl så har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om hen inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Socialtjänsten har två fokus i kontakterna med den enskilde, dels på den ekonomiska situationen, dels på insatser som behövs för att den enskilde så snart som möjligt kan klara sin egen försörjning. Socialtjänsten ställer krav på en arbetslös biståndssökande som står till arbetsmarknadens förfogande. Det gäller bland annat att den enskilde ska vara anmäld hos Arbetsförmedlingen, vara aktivt arbetssökande, godta anvisat lämpligt arbete, delta i utbildning- och arbetssökarverksamhet, fullfölja planering, delta i praktik eller kompetenshöjande insats och vid behov delta i grundutbildning i svenska. Om det inte är möjligt att ge en arbetslös person insatser via Arbetsförmedlingen kan kommunala arbetsmarknadsinsatser, till exempel kartläggning, vägledning och arbetspraktik, vara aktuella. Innan socialnämnden erbjuder en kompetenshöjande insats ska samråd ske med Arbetsförmedlingen (4 kap. 4 § SoL). Socialnämndens insatser får inte ersätta de

arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Syftet med insatsen från socialnämnden är att stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. En kompetenshöjande insats ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. Enligt gällande lagstiftning kan inte socialtjänsten kräva att den enskilde deltar i oavlönad sysselsättning som inte är att betrakta som arbete eller arbetsmarknadspolitisk åtgärd. (Regeringsrättens dom den 26 oktober 1995, mål nr 648–1994). Utifrån nuvarande lagstiftning får socialtjänsten inte heller anvisa till aktiviteter som inte är en insats.

Utifrån lagstiftningen är det viktigt att föreslå försörjningsjobben inte endast är en sysselsättning utan ska ingå i den enskildes arbetsplan för hur försörjningsjobbet faktiskt bidrar till progression mot självförsörjning. Det betyder att det måste finnas en struktur runt försörjningsjobben som skiljer på gränsen mellan sysselsättning och insats. Kan inte försörjningsjobb ses som en insats, blir det en sysselsättning som andra huvudmän ansvarar för.

Varje år genomförs en så kallad vecka 40 mätning och senaste mätningen genomfördes vecka 40 och 41 hösten 2022. I mätningen inkluderades samtliga vuxna individer som var aktuella för försörjningsstöd i Göteborgs Stad (exklusive individerna på mottagningsenheterna som ännu inte var tillräckligt utredda) och där socialtjänsten skulle arbeta aktivt med individerna mot självförsörjning. I 56% (3986 personer) av fallen bedömde socialsekreteraren att individen inte hade en tillräcklig planering för att nå självförsörjning. 43% av dessa individer bedömdes ha behov av två parallella insatser för att nå självförsörjning. De två insatserna som saknades i högst utsträckning var jobbfokuserade insatser tillsammans med arbetslivsinriktad rehabilitering. Forskning³ visar att det är svårt att identifiera en enskild insats som gör en betydande skillnad för att bryta långvarigt bistånd. Det krävs snarare parallella insatser på ett flertal områden.

Socialtjänstens arbetssätt handlar inte om ett passivt försörjningsstödstagande. Däremot finns begränsningar i utbudet av tillgängliga insatser för att matcha de individuella behoven och det gör att vägen till självförsörjning fördröjs. Majoriteten av försörjningsstödstagarna har varit aktuella inom försörjningsstödet i 10 månader eller längre. Många har en komplex problematik såsom missbruksproblematik, psykisk ohälsa, sjuka med eller utan intyg, funktionsvariationer och låg nivå i det svenska språket eller utbildningsmässigt. Inte sällan är det en kombination av ovan problemområden.

Pågående utvecklingsarbete

En utredare har av Socialdepartementet 2022-04-28 § 216 fått i uppdrag att föreslå hur en aktivitetsplikt kan konstrueras inom ramen för Socialtjänstlagen, med beaktande av andra berörda regelverk. Aktivitetsplikten bör riktas till vuxna arbetslösa biståndsmottagare som står till arbetsmarknadens förfogande och har behov av kompletterande insatser för att få en meningsfull heltidssysselsättning. Kommunerna bör samtidigt ges en skyldighet att tillhandahålla insatser. Aktivitetsplikten ska vara utformad så att den inte står i konflikt med de villkor och krav som ställs inom de arbetsmarknadspolitiska programmen och individersättningarna. Aktivitetsplikt ska inte ersätta deltagande i statlig arbetsmarknadspolitisk verksamhet, studier eller kommunala arbetsmarknadsinsatser

³ Socialstyrelsen. Handbok för ekonomiskt bistånd, Kunskapsguiden.se, IFAU-rapport 2017:5 Den svenska arbetsmarknaden och dess utmaningar

Syftet är att ge individen ytterligare stöd för att närma sig arbetsmarknaden genom aktiviteter som bland annat bidrar till att bryta isolering, förbättra hälsa samt främja integration för utrikes födda kvinnor och män. Uppdraget beräknas vara slutfört senast den 5 april 2024.

Annat utvecklingsarbete som pågår på nationell nivå handlar om att *Öka drivkrafter och möjligheter till arbete i försörjningsstödet och bryta långvarigt biståndsmottagande* (Dir. 2022:124). En särskild utredare ska utreda och ta fram förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd. Att bryta långvarigt bistånd är komplext eftersom biståndsmottagare är en heterogen grupp med olika behov av stöd och insatser. Syftet är att identifiera åtgärder som bidrar till att personer snabbare når arbetsmarknaden, underlättar integrationen för utrikes födda kvinnor och män samt bryter segregationen och långvarigt biståndsmottagande. Utredaren ska bland annat analysera ekonomiska drivkrafter till arbete inom försörjningsstödet, undersöka möjligheten att införa en jobbpremie och göra en översyn av kostnadsposter i riksnormen för att öka stödet till individen att nå arbetsmarknaden. Idag ingår till exempel inte bredbandsuppkoppling i riksnormen inom ekonomiskt bistånd. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2024.

Den 5 juni meddelade regeringen att dom vill införa ett bidragstak så att den som arbetar aldrig kan få högre inkomster från bidrag än från eget arbete. Därför har regeringen beslutat om ett tilläggsdirektiv till Utredningen om drivkrafter och möjligheter i försörjningsstödet, där utredaren får i uppdrag att ta fram ett bidragstak. Syftet är att fler ska komma i arbete samt att motverka ohälsa och utanförskap.

Inom staden beslutade kommunfullmäktige 2020-10-15 § 12, dnr 1017/20, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter. Utifrån berörda nämnders synpunkter bedömde Stadsledningskontoret att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd ansvarar för verkställighet av sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL). Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) föreslogs utöka sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL medan socialnämnderna, var och en inom sitt stadsområde, ska ha fortsatt ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Denna verkställighet berör personer som har komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort och härigenom inte omfattas av 4 kap. 4 § SoL. I november 2021 fattade kommunfullmäktige beslut enligt stadsledningskontorets förslag och arbetet med att ta fram samverkansformer, omfattning av insatser och samverkansmandat mellan berörda aktörer pågår.

Förvaltningens bedömning

Socialförvaltningen Nordost avstyrker motionen med motiveringen att förvaltningen ställer sig positiv till intentionen i motionen men anser att det är av yttersta vikt att invänta de statliga utredningarna inom området. Dels utredningen om aktivitetsplikt, dels utredningen som ska ta fram förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till självförsörjning inklusive bidragstak. Då försörjningsjobb/aktivitetsplikt är en åtgärd som berör flera regelverk och ska vara en insats mot egen försörjning anser förvaltningen att det mest resurseffektiva är att invänta de statliga utredningarna för att få svar på om

försörjningsjobb/aktivitetsplikt är förenlig med aktuell lagstiftning och att gränssnittet mellan det statliga och det kommunala ansvaret tydliggörs.

Socialtjänstens nuvarande arbetssätt handlar inte om ett passivt försörjningsstödstagande utom om begränsningar i utbudet av tillgängliga insatser för att matcha de individuella behoven. Vecka 40 kartläggningen visade att det finns ett stort behov av insatser för personer aktuella inom försörjningsstödet. Socialtjänstens målgrupp har komplexa behov och behöver flera insatser parallellt för att nå självförsörjning. Nuvarande insatser består mestadels av insatser för de personer som står nära arbetsmarknaden. Pågående uppdraget att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist syftar bland annat till att bredda målgruppen vilket kan göra att fler får tillgång till insatserna inom Arbvux.

För att kunna göra progression mot självförsörjning behöver varje individ bemötas utifrån ett återhämtningsinriktat förhållningssätt i kombination med kravställan. En individuell bedömning behöver alltid göras relaterad till den enskildes situation för att kunna bedöma om förutsättningar finns för att delta i försörjningsjobb/aktivitet 30 timmar per vecka.

Försörjningsjobb skulle kunna vara ett komplement i arbetet för att få fler till självförsörjning men frågan är komplex och de nationella utredningarna behöver inväntas.

Socialförvaltning Nordost

Fredrik Johansson
Förvaltningsdirektör

Bjarne Öhman
Avdelningschef

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-08-29

§223, N166-0470/23**Svar på motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb****Beslut**

1. Socialnämnd Hisingen avstyrker motionen och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Ärende

Kommunstyrelsen har gett socialnämnd Nordost, Hisingen och Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i uppdrag att yttra sig om en motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) gällande försörjningsjobb. Motionärerna föreslår att Göteborgs Stad ska införa ett krav om minst 30 timmars arbete alternativt sysselsättning för alla som uppbär försörjningsstöd.

Handlingar

1. Tjänsteutlåtande, daterat 2023-05-11
2. Motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb
3. Yrkande från L, daterat 2023-08-25
4. Yrkande V, S, MP, daterat 2023-08-25

Yrkanden

Julia Crona (L) yrkar bifall till yrkandet från L.

Rickard Eriksson (M) yrkar bifall till yrkandet från L.

Vera Samuelsson (SD) yrkar bifall till yrkandet från L.

Kristina Norén Lallo (KD) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Anette Ihrelius (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Jennifer Merelaid Hankins (V) yrkar bifall till yrkandet från V, S och MP.

Elisabet Linde (S) yrkar bifall till yrkandet från V, S och MP.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-08-29

Propositionsordning 1

Ordförande Jonas Nilsson (V) meddelar att förvaltningens förslag är huvudförslag.

Yrkandet från V, S och MP ställs mot yrkandet från L för att utse motförslag till huvudförslaget och finner att nämnden har beslutat att yrkandet från V, S och MP är motförslaget. Omröstning 1 begärs.

Propositionsordning 2

Ordförande Jonas Nilsson (V) ställer yrkandet från V, S och MP mot förvaltningens förslag och finner att nämnden har beslutat i enlighet med yrkandet från V, S och MP. Omröstning 2 begärs.

Omröstning 1

Godkänd voteringsproposition: Ja för att yrkandet från V, S och MP ska vara motförslag till huvudförslaget och Nej till att yrkandet från L ska vara motförslaget.

Elisabet Linde (S), Anders Moberg (S), Bosse Parbring (MP), Jennifer Merelaid Hankins (V) och Jonas Nilsson (V) röstar Ja.

Rickard Eriksson (M), Slavica Tornstierna (M), Julia Crona (L) och Vera Samuelsson (SD) röstar Nej.

Kristina Norén Lallo (KD) och Anette Ihrelus (C) avstår från att rösta.

Socialnämnden Hisingen beslutar med 5 röster Ja mot 4 röster Nej att yrkandet från V, S och MP ska ställas mot förvaltningens förslag.

Omröstning 2

Godkänd voteringsproposition: Ja för bifall till yrkandet från V, S och MP och Nej för bifall till förvaltningens förslag.

Elisabet Linde (S), Anders Moberg (S), Bosse Parbring (MP), Jennifer Merelaid Hankins (V), Anette Ihrelus (C) och Jonas Nilsson (V) röstar Ja.

Rickard Eriksson (M), Slavica Tornstierna (M), Julia Crona (L), Vera Samuelsson (SD) och Kristian Norén Lallo (KD) röstar Nej.

Socialnämnden Hisingen beslutar med 6 röster Ja mot 5 röster Nej i enlighet med yrkandet från V, S och MP.

Protokollsanteckning

Liberalerna lämnar ett yttrande till protokollet enligt bilaga 4.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret, dnr 0514/23

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-08-29

Dag för justering

2023-09-06

Vid protokollet

Sekreterare

Hanna Bergsten

Ordförande

Jonas Nilsson (V)

Justeringsperson

Rickard Eriksson (M)

Yrkande

Liberalerna

2023-08-25

Ärende 10

Yrkande – Svar på motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb H 2023 nr 17 (SLK dnr 0514/23)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige: / I kommunstyrelsen:

1. Socialnämnd Hisingen tillstyrker motionen med motiveringen att nämnden ställer sig positiv till intentionen i motionen.
2. Socialnämnden antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till Stadsledningskontoret.

Yrkandet

Ingen kommer närmare arbete eller självförsörjning genom passivitet, därför måste alltid aktivitet ses som utvecklande oavsett på vilken nivå och utformning av aktiviteten. Socialnämnden ska alltid utreda förhållandena som föreligger för en individ för att kunna fatta ett beslut. Hur denna utredning utformas har socialnämnden en möjlighet. Att i aktivitet bedöma personens förmågor och brister ger en betydligt bättre bild än att bara fråga. Svårigheter som missbruk, psykisk ohälsa, funktionsnedsättningar framkommer tydligare aktivitet än i samtal. För de som kommer i fråga om insatser från Arbetsförmedlingen under utredningstiden gå övergå naturligtvis aktivitetskravet att delta i dessa, precis som det nu är. Ett aktivitetskrav från dag ett och redan under utredningstiden ger ett bättre underlag att sätta in rätt insatser än de traditionella utredningsmetoderna.

De som söker försörjningsstöd är ingen homogen grupp men alla är hjälpta av 30 timmar aktivitet i veckan. För de med kortvarig kontakt och som står nära arbetsmarknaden har genom aktivitet kraven hållit i gång och kan påvisa aktivitet vid jobbansökningar. Att det inte skulle gå att vara aktivt arbetssökande samt vara i aktivitet i 30 timmar per vecka faller på sin egen orimlighet då de flesta som söker arbete är i arbete och arbetar 40 timmar. Att ställa liknande krav på de som står nära arbetsmarknaden som de som är på arbetsmarknaden är högst rimligt.

De som är i behov av försörjningsstöd under kortare perioder har under de senaste åren minskat. Genom denna reform tror vi att den kommer att påskynda och korta tiden av behov av insatser ytterligare. Den grupp som är i behov av försörjningsstöd under lång tid ökar. För denna grupp blir aktivitetskravet ännu viktigare. Att inte ha någonstans att gå

och genomföra aktiviteter under åtminstone 30 timmar per dag riskerar att föra personen längre från arbetsmarknaden. Aktiviteten ska naturligtvis anpassas efter den enskildas personliga förhållanden men personer med missbruksproblematik, psykiska sjukdom eller andra svårigheter mår bättre av att vara i aktivitet precis som alla vi andra.

Regeringens initiativ visar tydligt att det är i linje med denna motion som utvecklingen går åt. Att Socialnämnderna redan nu gör det som är möjligt utifrån dagens lagstiftning för att få till systemskifte är viktigt. Göteborg ska gå före och visa vägen i denna förändring.

Yrkande

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet

2023-08-25

Ärende 10

Yrkande angående Svar på motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb

Förslag till beslut

Socialnämnden Hisingen avstyrker motionen och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Yrkandet

Socialnämnden tar regelbundet ställning till motioner från kommunfullmäktiges ledamöter, inför behandling i kommunstyrelse och fullmäktige. Förvaltningens analyser och resonemang i tjänsteutlåtandet sänds alltid vidare i de underlag som sedan behandlas kommuncentralt, oavsett nämndens beslut att tillstyrka eller avstyrka en motion. Vi anser att själva beslutssatserna i nämnderna bör vara kortfattade och ha likartade formuleringar oavsett motionens innehåll eller avsändare.

Med detta yrkande vill vi förtydliga att socialnämnden Hisingens ställningstagande är att avstyrka motionen i enlighet med förvaltningens tjänsteutlåtande, och att låta olika resonemang om motionens innehåll samt kopplingar till statliga utredningar återspeglas i förvaltningens tjänsteutlåtande som vi översänder som nämndens eget yttrande.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-05-11

Diarienummer N166-0470/23

Handläggare: Maria Balaban, Anette Moberg

Telefon: 031-366 65 22

E-post: maria.balaban@socialhisingen.goteborg.se

Svar på motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb H 2023 nr 17 (SLK dnr 0514/23)

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Hisingen avstyrker motionen med motiveringen att nämnden ställer sig positiv till intentionen i motionen men anser att det är av yttersta vikt att invänta de statliga utredningarna inom området.
2. Socialnämnden antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till Stadsledningskontoret.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har gett socialnämnd Nordost, Hisingen och Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i uppdrag att yttra sig om en motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) gällande försörjningsjobb. Motionärerna föreslår att Göteborgs Stad ska införa ett krav om minst 30 timmars arbete alternativt sysselsättning för alla som uppbär försörjningsstöd.

Socialförvaltningen Hisingen ställer sig positiv till intentionen i motionen men då försörjningsjobb är en åtgärd som berör flera regelverk och ska vara en insats mot egen försörjning anser förvaltningen att det mest resurseffektiva är att invänta de statliga utredningarna för att få svar på om försörjningsjobb/aktivitetsplikt är förenlig med aktuell lagstiftning och att gränssnittet mellan det statliga och det kommunala ansvaret tydliggörs.

Socialtjänstens nuvarande arbetssätt handlar inte om ett passivt försörjningsstödstagande utom om begränsningar i utbudet av tillgängliga insatser för att matcha de individuella behoven.

Svar på nämndsremissen ska ha inkommit till stadsledningskontoret senast 2023-09-27.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Motionärernas förslag innebär en ambitionshöjning när det gäller andelen personer i försörjningsstöd som ska befinna sig i insats, så kallade försörjningsjobb, från dag ett. Att erbjuda alla personer som söker försörjningsstöd ett försörjningsjobb från dag ett bedömer socialförvaltningen Hisingen inte som resurseffektivt eller ändamålsenligt användande av befintliga medel. Många personer som söker försörjningsstöd har ett kort, tillfälligt behov av utbetalt försörjningsstöd för att sedan bli självförsörjande igen. De behöver inga kompetenshöjande insatser utan många gånger räcker kontakten med

socialsekreterare. Skulle dessa personer tvingas in i ett försörjningsjobb används resurserna på ett felaktigt sätt och personerna får mindre tid att lägga på att söka arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

Socialförvaltningen Hisingen bedömer inte heller att det är resurseffektivt att föregå det nationella utredningsarbetet som pågår och som omfattar dels införandet av en aktivitetsplikt, dels att ge förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd inklusive ett bidragstak. Pågående nationellt utvecklingsarbete bedöms omfatta det motionärerna eftersöker.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

I Göteborgs Stads program för jämlik stad 2018–2026 står det under målområde *Skapa förutsättningar för arbete* att arbete, utbildning och lärande utgör betydande delar av människors livsvillkor. Att ha ett arbete stärker människans känsla av kontroll över det egna livet och delaktighet i samhället. Arbete är en bas för människors identitet och sociala liv. Människor som arbetar har i regel också bättre hälsa än de som saknar ett arbete eller en sysselsättning. I Göteborg skiljer sig arbetslöshets- och utbildningsnivåerna åt i befolkningen. Förutsättningarna till arbete är inte likvärdiga. Det skiljer sig åt utifrån socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning.

Föräldrar som har arbete, är självförsörjande, studerar eller på annat sätt visar sina barn att man bidrar till samhället och den närmiljö som man befinner sig i är en viktig del av barns fostran till delaktiga samhällsmedborgare. Det finns ett relativt starkt stöd för att låga inkomster har en negativ påverkan på barns hälsa och utvecklingsmöjligheter¹. Att växa upp i ekonomisk utsatthet kan påverka bland annat barns och ungas fysiska och psykiska hälsa, skolresultat, sociala relationer och graden av trångboddhet. Barn som växer upp i ekonomiskt utsatta hushåll löper också högre risk för att själva få ekonomiska problem².

I en artikel från Statistiska Central Byrån (SCB) 2017 [*Risk för att arbetslöshet går i arv*](#) beskrivs att ungdomar med arbetslösa föräldrar löper nästan 70 procent högre risk än andra att hamna utanför både arbetsmarknad och studier. Förvärvsintensiteten är som lägst bland kvinnor med förgymnasial utbildningsnivå. Studier visar ett direkt samband mellan mammors relation till arbetsmarknaden och deras barns.

Samverkan

Information om ärendet ges till de fackliga organisationerna vid LSG den 14 augusti 2023.

¹ Delbetänkande för kommissionen för jämlik hälsa. *Det handlar om jämlik hälsa. Utgångspunkter för Kommissionens vidare arbete*. SOU 2016:55. Stockholm 2016.

² Se bl.a. Socialstyrelsens rapport *Ekonomisk utsatthet och välfärd bland barn och deras familjer 1968–2010*. Underlagsrapport till Barns och ungas hälsa, vård och omsorg 2013. Artikelnr. 2013-5-51. Socialstyrelsen 2013.

Bilagor

1. Motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb
H 2023 nr 17

Ärendet

Stadsledningskontoret har gett socialnämnd Hisingen i uppdrag att yttra sig om en motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb. Svar på nämndsremissen ska ha inkommit till stadsledningskontoret senast 2023-09-27.

Beskrivning av ärendet

I motionen skriver motionärerna att *"Alla borde ha rätten att få arbeta och bidra och vara behövda. Vi vill därför införa försörjningsjobb som innebär att alla som går på försörjningsstöd ska delta i praktik, arbete eller insatser och åtgärder minst 30 timmar i veckan"*. Vidare skriver motionärerna att få träffa personer utanför sitt hushåll och närmaste område är en viktig del utav integrationen, och i bästa fall är försörjningsjobb också ett sätt att öva och förbättra sina kunskaper i svenska språket, utöver SFI. I motionen står att det idag är för liten skillnad mellan försörjningsstöd och arbete och ibland är skillnaden dessutom negativ för den enskilde. Vissa hushåll behöver fortsatt gå på försörjningsstöd även om de skulle börja arbeta. Motionärerna anser att systemet vi har idag bygger på *"passivt försörjningsstödstagande"* och menar att socialtjänsten har lagstöd för att begära att försörjningsstödstagaren deltar i aktiviteter och praktik som är kompetenshöjande. Därför föreslås att Göteborgs Stad ska införa ett krav om minst 30 timmars arbete alternativt sysselsättning för alla som uppbär försörjningsstöd från dag ett. Genom att individen arbetar redan under utredningstiden får socialtjänsten, Försäkringskassan, sjukvården eller andra instanser ett bättre underlag. Det finns också många uppgifter inom staden som behöver utföras såsom gaturenhållning, skötsel av parker eller naturområden samt återvinningen av osorterat avfall. Det är när en person är i arbete socialtjänsten har möjlighet att verkligen se vilka förmågor och svårigheter en person har för att kunna individanpassa insatsen.

Nuvarande arbetssätt inom socialtjänsten

Enligt 4 kap. 1 § SoL, har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt, rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Rätten till bistånd bygger på en individuell behovsbedömning relaterad till den enskildes situation. Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd om hen står till arbetsmarknadens förfogande, i vilket ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola en så kallad språkpikt. Finns det godtagbara skäl så har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om hen inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Socialtjänsten har två fokus i kontakterna med den enskilde, dels på den ekonomiska situationen, dels på insatser som behövs för att den enskilde så snart som möjligt kan klara sin egen försörjning. Socialtjänsten ställer krav på en arbetslös biståndssökande som står till arbetsmarknadens förfogande. Det gäller bland annat att den enskilde ska vara anmäld hos Arbetsförmedlingen, vara aktivt arbetssökande, godta anvisat lämpligt arbete, delta i utbildning- och arbetssökarverksamhet, fullfölja planering, delta i praktik eller

kompetenshöjande insats och vid behov delta i grundutbildning i svenska. Om det inte är möjligt att ge en arbetslös person insatser via Arbetsförmedlingen kan kommunala arbetsmarknadsinsatser, till exempel kartläggning, vägledning och arbetspraktik, vara aktuella. Innan socialnämnden erbjuder en kompetenshöjande insats ska samråd ske med Arbetsförmedlingen (4 kap. 4 § SoL). Socialnämndens insatser får inte ersätta de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Syftet med insatsen från socialnämnden är att stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. En kompetenshöjande insats ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. Enligt gällande lagstiftning kan inte socialtjänsten kräva att den enskilde deltar i oavlönad sysselsättning som inte är att betrakta som arbete eller arbetsmarknadspolitisk åtgärd. (Regeringsrättens dom den 26 oktober 1995, mål nr 648–1994). Utifrån nuvarande lagstiftning får socialtjänsten inte heller anvisa till aktiviteter som inte är en insats.

Utifrån lagstiftningen är det viktigt att föreslå försörjningsjobben inte endast är en sysselsättning utan ska ingå i den enskildes arbetsplan för hur försörjningsjobbet faktiskt bidrar till progression mot självförsörjning. Det betyder att det måste finnas en struktur runt försörjningsjobben som skiljer på gränsen mellan sysselsättning och insats. Kan inte försörjningsjobb ses som en insats, blir det en sysselsättning som andra huvudmän ansvarar för.

Varje år genomförs en så kallad vecka 40 mätning och senaste mätningen genomfördes vecka 40 och 41 hösten 2022. I mätningen inkluderades samtliga vuxna individer som var aktuella för försörjningsstöd i Göteborgs Stad (exklusive individerna på mottagningsenheterna som ännu inte var tillräckligt utredda) och där socialtjänsten skulle arbeta aktivt med individerna mot självförsörjning. I 56% (3986 personer) av fallen bedömde socialsekreteraren att individen inte hade en tillräcklig planering för att nå självförsörjning. 43% av dessa individer bedömdes ha behov av två parallella insatser för att nå självförsörjning. De två insatserna som saknades i högst utsträckning var jobbfokuserade insatser tillsammans med arbetslivsinriktad rehabilitering. Forskning³ visar att det är svårt att identifiera en enskild insats som gör en betydande skillnad för att bryta långvarigt bistånd. Det krävs snarare parallella insatser på ett flertal områden.

Socialtjänstens arbetssätt handlar inte om ett passivt försörjningsstödstagande. Däremot finns begränsningar i utbudet av tillgängliga insatser för att matcha de individuella behoven och det gör att vägen till självförsörjning fördröjs. Majoriteten av försörjningsstödstagarna har varit aktuella inom försörjningsstödet i 10 månader eller längre. Många har en komplex problematik såsom missbruksproblematik, psykisk ohälsa, sjuka med eller utan intyg, funktionsvariationer och låg nivå i det svenska språket eller utbildningsmässigt. Inte sällan är det en kombination av ovan problemområden.

Pågående utvecklingsarbete

En utredare har av Socialdepartementet 2022-04-28 § 216 fått i uppdrag att föreslå hur en aktivitetsplikt kan konstrueras inom ramen för Socialtjänstlagen, med beaktande av andra berörda regelverk. Aktivitetsplikten bör riktas till vuxna arbetslösa biståndsmottagare som står till arbetsmarknadens förfogande och har behov av kompletterande insatser för att få en meningsfull heltidssysselsättning. Kommunerna bör samtidigt ges en skyldighet

³ Socialstyrelsen. Handbok för ekonomiskt bistånd, Kunskapsguiden.se, IFAU-rapport 2017:5 Den svenska arbetsmarknaden och dess utmaningar

att tillhandahålla insatser. Aktivitetsplikten ska vara utformad så att den inte står i konflikt med de villkor och krav som ställs inom de arbetsmarknadspolitiska programmen och individersättningarna. Aktivitetsplikt ska inte ersätta deltagande i statlig arbetsmarknadspolitisk verksamhet, studier eller kommunala arbetsmarknadsinsatser. Syftet är att ge individen ytterligare stöd för att närma sig arbetsmarknaden genom aktiviteter som bland annat bidrar till att bryta isolering, förbättra hälsa samt främja integration för utrikes födda kvinnor och män. Uppdraget beräknas vara slutfört senast den 5 april 2024.

Annat utvecklingsarbete som pågår på nationell nivå handlar om att *Öka drivkrafter och möjligheter till arbete i försörjningsstödet och bryta långvarigt biståndsmottagande* (Dir. 2022:124). En särskild utredare ska utreda och ta fram förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd. Att bryta långvarigt bistånd är komplext eftersom biståndsmottagare är en heterogen grupp med olika behov av stöd och insatser. Syftet är att identifiera åtgärder som bidrar till att personer snabbare når arbetsmarknaden, underlättar integrationen för utrikesfödda kvinnor och män samt bryter segregationen och långvarigt biståndsmottagande. Utredaren ska bland annat analysera ekonomiska drivkrafter till arbete inom försörjningsstödet, undersöka möjligheten att införa en jobbpremie och göra en översyn av kostnadsposter i riksnormen för att öka stödet till individen att nå arbetsmarknaden. Idag ingår till exempel inte bredbandsuppkoppling i riksnormen inom ekonomiskt bistånd. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2024.

Den 5 juni meddelade regeringen att de vill införa ett bidragstak så att den som arbetar aldrig kan få högre inkomster från bidrag än från eget arbete. Därför har regeringen beslutat om ett tilläggsdirektiv till Utredningen om drivkrafter och möjligheter i försörjningsstödet, där utredaren får i uppdrag att ta fram ett bidragstak. Syftet är att fler ska komma i arbete samt att motverka ohälsa och utanförskap.

Inom staden beslutade kommunfullmäktige 2020-10-15 § 12, dnr 1017/20, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter. Utifrån berörda nämnders synpunkter bedömde Stadsledningskontoret att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd ansvarar för verkställighet av sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL). Lämplig inriktning är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna, var och en inom sitt stadsområde, ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Denna verkställighet berör personer som har komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort och härigenom inte omfattas av 4 kap. 4 § SoL. Uppdraget är fortsatt pågående och än har inget beslut fattats.

Förvaltningens bedömning

Socialförvaltningen Hisingen avstyrker motionen med motiveringen att förvaltningen ställer sig positiv till intentionen i motionen men anser att det är av yttersta vikt att invänta de statliga utredningarna inom området. Dels utredningen om aktivitetsplikt, dels utredningen som ska ta fram förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till självförsörjning inklusive bidragstak. Då försörjningsjobb/aktivitetsplikt är en åtgärd som berör flera regelverk och ska vara en insats mot egen försörjning anser förvaltningen att det mest resurseffektiva är att invänta de statliga utredningarna för att få svar på om försörjningsjobb/aktivitetsplikt är förenlig med aktuell lagstiftning och att gränssnittet mellan det statliga och det kommunala ansvaret tydliggörs.

Socialtjänstens nuvarande arbetssätt handlar inte om ett passivt försörjningsstödstagande utom om begränsningar i utbudet av tillgängliga insatser för att matcha de individuella behoven. Vecka 40 kartläggningen visade att det finns ett stort behov av insatser för personer aktuella inom försörjningsstödet. Socialtjänstens målgrupp har komplexa behov och behöver flera insatser parallellt för att nå självförsörjning. Nuvarande insatser består mestadels av insatser för de personer som står nära arbetsmarknaden. Pågående uppdraget att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist syftar bland annat till att bredda målgruppen vilket kan göra att fler får tillgång till insatserna inom Arbvux.

För att kunna göra progression mot självförsörjning behöver varje individ bemötas utifrån ett återhämtningsinriktat förhållningssätt i kombination med kravställan. En individuell bedömning behöver alltid göras relaterad till den enskildes situation för att kunna bedöma om förutsättningar finns för att delta i försörjningsjobb/aktivitet 30 timmar per vecka.

Försörjningsjobb skulle kunna vara ett komplement i arbetet för att få fler till självförsörjning men frågan är komplex och de nationella utredningarna behöver inväntas.

Christina Alvelin

Maria Balaban

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-09-26

Yttrande till kommunstyrelsen om motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb

§ 169, 0835/23

Nämnden har blivit utsedd som en av flera remissmottagare, som del av kommunstyrelsens beredning av en motion till kommunfullmäktige.

Beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning avstyrker motionen.
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Handlingar

Tjänsteutlåtande, 2023-08-22

Bilaga 1: Motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb, Göteborgs Stads kommunfullmäktige, Handling 2023 nr 117

Yrkanden

Marie Brynolfsson (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag att avstyrka motionen.

Anders Svensson (M) yrkar att nämnden ska bifalla motionen.

Beslutsgång

Ordförandena ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutat att avstyrka motionen, i enlighet med förvaltningens förslag i tjänsteutlåtandet.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret (diarienummer 0514/23) senast den 27 september 2023

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-09-27

Dag för justering

2023-09-26

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Henriksson

Ordförande

Marie Brynolfsson (V)

Justerande

Anders Svensson (M)

Protokollsutdragets riktighet intygas av nämndsekreterare Mathias Henriksson.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-08-22

Diarienummer 0835/23

Handläggare

Anette Åke

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: anette.ake@arbvux.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen om motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb

Förslag till beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning avstyrker motionen.
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt socialnämnderna Nordost och Hisingen har fått i uppdrag att yttra sig om en motion till kommunfullmäktige av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L). Motionärerna föreslår att det införs ett krav om minst 30 timmars arbete alternativt sysselsättning för alla som uppbär försörjningsstöd i Göteborgs Stad.

Förvaltningen bedömer att aktuella statliga utredningar och pågående uppdrag tillsammans med socialförvaltningarna och resultaten från det bör inväntas. Beroende på det utfallet kan det sen bedömas om försörjningsjobb kan tillföra ytterligare mervärde i arbetet med att förflytta fler försörjningsstödstagare till självförsörjning. Utifrån detta föreslår förvaltningen att nämnden avstyrker förslaget i motionen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Motionärerna föreslår att alla med försörjningsstöd ska vara i 30-timmars insats, försörjningsjobb eller alternativ sysselsättning. Det innebär en kostnadsökning att införa försörjningsjobb. För att det ska vara resurseffektivt behöver det vara säkerställt innan att det är den insatsen individen behöver eller klarar fört att komma i arbete eller studier.

I utredningen: Etablering för fler - Jämställda möjligheter till integration (SOU 2023:24) beräknas kommunernas kostnader för kompletterande försörjningsstöd minska till följd av möjligheterna till förlängd tid i etableringsprogrammet.

Att kunna försörja sig själv och sina barn är positivt för den enskilde och det omgivande samhället. Insatser, subventionerade anställningar och studier är oftast det som behövs för att kunna bli anställningsbar för de individer som står långt från arbetsmarknaden. Ur Göteborgs Stads jämlikhetsrapport 2023 står följande att läsa: Att ha barn under sex år gör det 50 procent mindre troligt för kvinnor att förvärvsarbeta fyra år efter invandringen. Det gör det också 90 procent mer troligt att höra till gruppen som varken arbetar eller studerar. Utrikes kvinnor födda utanför Europa löper en ökad risk att fastna i ett långt

utanförskap. Det i sin tur ökar risken för att även deras barn får sämre möjligheter att etablera sig i jobb som vuxna.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Ett högre deltagande i arbetslivet gynnar individ och samhälle. Inte bara den vuxne utan hela familjen. Föräldrar som arbetar är positivt för barnen på många sätt inte minst genom att det ökar barnens chans avsevärt att själva få ett arbete i vuxen ålder. I en artikel från SCB 2017, "Risk för att arbetslöshet går i arv", beskrivs att ungdomar med arbetslösa föräldrar löper nästan 70 procent högre risk än andra att hamna utanför både arbetsmarknad och studier. Kort tidigare utbildning och kort tid i Sverige är försvårande för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden, många behöver språkförflyttas och få kompetenser för att kunna bli anställningsbara. Utrikes födda kvinnor med kort skolbakgrund riskerar att fastna i långt utanförskap och bidragsberoende. Fler behöver få individanpassade insatser i ett tidigt skede. Andelen 20-åringar som var ekonomiskt inaktiva var som högst bland de med en mamma med högst förgymnasial utbildning. Unga inom det kommunala aktivitetsansvaret har oftare föräldrar med lägre utbildningsnivå.

Parallella faktorer påverkar och ökar risken för utanförskap som utbildningsbakgrund, utrikesfödda, ohälsa, funktionsnedsättningar, missbruk men även nedsatt eller ej utredd arbetsförmåga. De med försörjningsstöd kan ha en men oftast flera orsaker som utgör hinder för att ta del av arbete eller studier.

Samverkan

Information till de fackliga organisationerna (FSG) tisdagen den 19 september 2023.

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret (diarienummer 0514/23) senast den 27 september 2023.

Bilagor

1. Motion av Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) om försörjningsjobb, Göteborgs Stads kommunfullmäktige, Handling 2023 nr 117

Ärendet

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har fått i uppdrag att yttra sig om en motion till kommunfullmäktige som berör nämndens verksamhet. Nämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 27 september 2023.

Beskrivning av ärendet

Axel Darvik (L) och Kristina Bergman Alme (L) har skrivit en motion till kommunfullmäktige om försörjningsjobb. Stadsledningskontoret har gett nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt socialnämnderna Nordost och Hisingen i uppdrag att yttra sig om förslagen i motionen.

Motionärerna pekar på vikten av att alla bidrar och menar att nuvarande system i ersättningar kan påverka individers motivation att arbeta. Den synen behöver förändras så att arbete blir ett mer självklart val då individer utan sysselsättning riskerar att passiviseras och hamna i ett längre utanförskap, argumenterar motionärerna. I motionen föreslås därför att kommunfullmäktige ska besluta om att införa ett krav om minst 30 timmars arbete alternativt sysselsättning för alla som uppbär försörjningsstöd.

Aktuella statliga utredningar

Det finns två pågående aktuella utredningar som kan, beroende på kommande utfall och ny lagstiftning, förändra ansvar och arbetssätt inom kommunerna gällande försörjningsstöd och aktivitetsplikt. Den tredje utredningen, där ett delbetänkande publicerades 31 maj 2023, rör förbättrad etablering för utrikes födda kvinnor.

Uppdrag att utreda aktivitetsplikt - deltagande i heltidsaktiviteter för rätt till försörjningsstöd (S 2022: E)

Utredaren har i uppdrag att föreslå hur en aktivitetsplikt kan konstrueras inom ramen för socialtjänstlagen.

- hur en aktivitetsplikt bör vara konstruerad, både vad gäller skyldighet för den enskilde att delta och skyldighet för kommunen att tillhandahålla insatser,
- avgränsning av målgrupp och biståndstid samt ge exempel på insatser med beaktande av andra berörda regelverk,
- klargöra för- och nackdelar med att aktivitetskrav uttrycks som ett visst antal timmar per dag eller vecka,
- möjliga sanktioner om en individ inte fullföljer planering eller om en kommun underlåter att erbjuda insatser,
- hur informationsöverföring mellan kommuner och Arbetsförmedling kan upprättas gällande individens deltagande i aktivitetsplikt och
- hur uppföljning av aktivitetsplikt kan göras via individbaserad socialtjänststatistik samt systematisk inhämtning av brukarnas synpunkter.

Uppdraget beräknas vara slutfört senast den 5 april 2024.

Drivkrafter och möjligheter i försörjningsstödet (S 2022:16)

Utredaren ska utreda och ta fram förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd. Att bryta långvarigt bistånd är komplext eftersom biståndsmottagare är en heterogen grupp med olika behov av stöd och insatser.

Syftet är att identifiera åtgärder som bidrar till att personer snabbare når arbetsmarknaden, underlättar integrationen för utrikes födda kvinnor och män samt bryter segregationen och långvarigt biståndsmottagande. Utredaren ska bland annat:

- analysera ekonomiska drivkrafter till arbete inom försörjningsstödet och bland annat följa upp jobbstimulansen och undersöka möjligheten att införa en jobbprenie,
- göra en översyn av kostnadsposter i riksnormen för att främja deltagande på arbetsmarknaden,
- klargöra ansvarsfördelning och rollfördelning mellan staten och kommunerna för långtidsarbetslösa, bland annat vid studier, i syfte att förbättra samverkan,
- klargöra hur ett ändamålsenligt stöd kan säkerställas för personer som saknar sjukpenninggrundande inkomst, och
- vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2024.

Etablering för fler - Jämställda möjligheter till integration (SOU 2023:24)

Aktuell utredning publicerades i maj 2023 och är nu utskickad på remiss, där Göteborgs Stad är en av remissinsatserna.

Utredningens förslag syftar till att fler utrikes födda kvinnor ska ges bättre förutsättningar att etablera sig i arbets- och samhällslivet och därmed bli självförsörjande och få ökad egenmakt. Förslagen förväntas sammantaget bidra till att förbättra möjligheterna för nyanlända invandrare, i synnerhet kvinnor, att snabbare etablera sig på arbetsmarknaden. Förslagen kan även bidra till att möta behoven av kompetensförsörjning på arbetsmarknaden och därmed bidra till sysselsättning och tillväxt.

Kommunernas ansvar för att nå, erbjuda och motivera nyanlända till deltagande i sfi och samhällsorientering föreslås förtydligas. Möjlighet till förlängd tid med etableringsinsatser föreslås då nyanländas tid för etablering varierar. Tiden med etableringsinsatser föreslås därför vara individuell och bestämmas med utgångspunkt i den enskildes möjligheter att uppnå sitt slutmål under programtiden. Som utgångspunkt bör tiden i programmet vara så kort som möjligt för att motverka risken för inläsningseffekter. Utredningen föreslår därför att det förtydligas att etableringsinsatserna får omfatta motsvarande högst 24 månader på heltid. Samtidigt är det många som efter avslutad tid i etableringsprogrammet har ett fortsatt behov av insatser för att komma i arbete eller kunna påbörja reguljära studier. Utredningen föreslår att tiden med etableringsinsatser ska kunna förlängas med ytterligare högst tolv månader för nyanlända som sedan tidigare saknar en gymnasieutbildning. En förlängning får bara göras om Arbetsförmedlingen bedömer att deltagaren kan förväntas uppnå sitt slutmål med programmet. En sådan bedömning får göras tidigast 18 månader efter det att etableringsinsatserna påbörjats.

Utredningen menar att föräldralediga bör ges möjlighet till etableringsinsatser likvärdigt andra deltagare. Dagens reglering av ramtiden, som innebär att en nyanländ får ta del av insatser som längst till och med 36 månader från folkbokföring, bedöms begränsa föräldraledigas möjligheter att kombinera föräldraskap med deltagande i etableringsinsatser. Kvinnor med små barn riskerar att gå miste om insatser som de behöver för att kunna etablera sig i arbets- och samhällslivet och bli självförsörjande.

Utredningen föreslår därför att det införs så kallad överhoppningsbar tid, alltså en möjlighet att vid beräkningen av ramtiden kunna bortse från tid för den som är förhindrad att delta i insatser på grund av vård av eget barn som är under 18 månader. Den överhoppningsbara tiden får maximalt uppgå till två år.

Kommunerna kommer med utredningens förslag få ersättning för en mindre grupp anhöriga till flyktingar, men också en höjd schablonersättning för flyktingar och de anhöriga som även fortsättningsvis omfattas av flyktingmottagandet. Vidare beräknas kommunernas kostnader för kompletterande försörjningsstöd minska till följd av möjligheterna till förlängd tid i etableringsprogrammet.

Förslagen föreslås träda i kraft från den 1 januari 2025.

Pågående uppdrag och nyligen avslutat uppdrag tillsammans med socialförvaltningarna

Det finns ett antal aktuella uppdrag som berör arbetsmarknad och vuxenutbildning samt socialförvaltningarnas gemensamma arbete kring den målgrupp som motionen berör.

Utvecklingsarbete kring arbetsrehabiliteringens hemvist

Förvaltningen har tillsammans med socialförvaltningarna fått ett uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens hemvist vilket vår förvaltning samordnar. Även samordningsförbundet Finsam i Göteborg är medverkande aktör i uppdraget. Syftet med arbetet är att tydliggöra ansvar och utveckla arbetssätt inom det arbetsrehabiliterande området i staden.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildnings (NAV) reglemente har ändrats i linje med uppdraget efter beslut av kommunfullmäktige (KF 2022-04-28 § 28). NAV har sedan 1 juli 2022 ansvar för utförande av insatser kopplat till 4 kap 4 § socialtjänstlagen.

Samlad behovsbild och kartläggning för att förflytta människor till självförsörjning

I Göteborgs Stads budget 2022 fick nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i uppdrag att tillsammans med socialnämnderna ta fram en samlad behovsbild och kartläggning i syfte att utreda potentialen att förflytta människor till självförsörjning och peka på framgångsfaktorer i det arbetet. Uppdraget slutredovisades på nämndens sammanträde 2023-06-14 § 130.

Nämnden beslutade 2022-04-26 § 58 därutöver om att utvidga ovan uppdrag från kommunfullmäktige, med hjälp av en genomförandeplan i tre steg:

1. Identifiering och framtagande av relevant statistik och data
2. Färdigställande av analys
3. Förvaltningens framtagande av insatser, arbetssätt och avtal

Punkt tre, som är den sista delen i uppdraget, kommer att redovisas för nämnden under hösten 2023.

Förvaltningens bedömning

Mellan åren 2018–2022 har antalet vuxna försörjningstagare minskat med dryga 26 procent i Göteborg. Jämförelse mellan 2021–2022 visar på en minskning på 15 procent, se tabell nedan. Statistiken visar de försörjningsstödstagare som uppburit försörjningsstöd 10 månader och uppåt.

Rapporten "Goda levnadsvillkor för många, men inte för alla" från myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2021 visade att det är vanligare att få ekonomiskt bistånd bland unga (sju procent) jämfört med befolkningen i åldrarna 30–64 år (tre procent) för riket i stort 2019. Under hela perioden från 2011 till 2019 har andelen som får ekonomiskt bistånd varit betydligt större bland utrikes födda unga än bland inrikes födda. Under 2019 var andelen 22 respektive 3 procent. Arbetslöshet är den enskilt vanligaste orsaken till att personer uppbär ekonomiskt bistånd (Socialstyrelsen, Utvecklingen av ekonomiskt bistånd i spåren av covid-19, 2020). De långvariga skillnader mellan utrikes och inrikes födda unga som är arbetslösa eller tillhör UVAs-gruppen (unga som varken arbetar eller studerar) syns här.

Socialtjänstrapport 2023 Individ- och familjeomsorgen i Göteborgs Stad pekar på att det ekonomiska biståndet har minskat men andelen som behöver det under lång tid (tio månader eller mer) har ökat. Bedömningen som görs i rapporten är att individer som är allt längre i försörjningsstöd behöver ett mer koordinerat stöd för att nå egen försörjning. Det handlar om att ge insatser utifrån flera områden såsom ökad språkkompetens, hälsa och rehabilitering men också sociala insatser för att nå dem som står långt från arbetsmarknaden. Samverkan mellan alla inblandade aktörer behöver utvecklas. Insatser för de verksamheter som staden själv är ansvariga för och som ligger inom förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning är ett utvecklingsarbete som pågår nu inom uppdraget för arbetsrehabiliteringens hemvist. Utvecklingsarbete pågår även inom det redovisade uppdraget där förvaltningen tillsammans med socialförvaltningarna har tagit fram en samlad behovsbild och kartläggning med syftet att utreda potentialen att förflytta människor till självförsörjning och peka på framgångsfaktorer i det arbetet.

Samtliga vuxna 18–65 år med försörjningsstöd i Göteborg				
2018	2019	2020	2021	2022
17 160	15 955	15 718	14 930	12 634

Antal i försörjningsstöd har minskat under längre tid i Göteborg. Detta gäller även nationellt att det är sjunkande tal. Det är framför allt två huvudskäl till trenden:

- En mycket god arbetsmarknad har lett till att fler kommer ut i arbete och kan försörja sig själva. Arbetsgivarna med stor kompetensbrist har mer anpassat kraven efter den arbetskraft som finns tillgänglig för jobben.
- Både socialtjänsten och arbetsmarknad och vuxenutbildning har ett förändrat arbetssätt och samverkan emellan sig som i mycket större utsträckning innebär att individer med försörjningsstöd tidigt får de insatser de behöver för att påbörja sin stegförflyttning mot självförsörjning.

Arbetsrehabiliteringens hemvist

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag av kommunfullmäktige (KF 2021-11-15 § 26) att tillsammans med nämnderna för socialförvaltningarna och arbetsmarknad och vuxenutbildning att fastställa samverkansformer, omfattning av insatser och samverkansmandat mellan berörda aktörer utgående från stadsledningskontorets analys. Utvecklingsarbetena arbetsrehabiliteringens hemvist och potential att förflytta människor till självförsörjning på förvaltningen har koppling till detta uppdrag.

Syftet med arbetet är att klargöra vem som ansvarar för vad inom det arbetsrehabiliterande området och utveckla ett enhetligt arbetssätt för att bedöma vilken typ av stöd som ska ges. Ansvarsområden avser sociala, hälsorelaterade, kompetenshöjande och jobbfokuserade områdena

Målet är att fler personer ska få samma typ av stöd, oavsett var i staden de bor. Arbetet inkluderar att tydliggöra ansvar och utveckla samarbetsformer för den involverade parterna, att undersöka möjligheterna att använda BIP och att förbättra socialtjänstprocessen för försörjningsstöd så att den omfattar socialförvaltningarna såväl som arbetsmarknad och vuxenutbildning där bland annat Kompetenscenter ingår.

Beskrivning av befintliga insatser (tjänsteutbud) och utveckling av insatser (tjänsteutbud) är under framtagande med syftet att omhänderta behov och optimera insatser nu och framåt. Under hösten 2023 kommer det ske en fortsatt anpassning och utveckling av socialtjänstens och arbvux utbud för att säkerställa likvärdighet och att fler individer får insatser. Hantering av lagrummen § 4.1 och § 4.4 SoL utifrån reviderade reglementet är en central del i detta arbete. I detta ingår att utveckla 4.1-insatser som utförs i samverkan mellan socialtjänst och arbvux (till exempel för individer som har stora sociala och/eller hälsorelaterade behov men samtidigt har behov av element från det jobbfokuserade eller kompetenshöjande området jmf. språk och hälsa). Det kommer också ske ett arbete med att definiera behov av insatser från Finsam samt deras roll kopplat till parallella insatser. Vidare kommer det ske ett arbete med att utifrån fattade beslut i uppdraget utveckla socialtjänstprocessen och former för flerpartssamverkan.

Det som framkommit i arbetet med att ta fram ett tjänsteutbud är att det oftast inte saknas insatser men att det inte är tillräckligt synliggjort och känt i staden vad som redan finns.

Uppdelning av ansvar vid beslut enligt socialtjänstlagen (SoL)

Samordnings- och beredningsgruppen är ett samverkansforum för socialförvaltningarna, arbetsmarknad och vuxenutbildning, förvaltningen för funktionsstöd och samordningsförbundet Finsam Göteborg. Inom ramen för utvecklingsarbetet kring arbetsrehabilitering har samordnings- och beredningsgruppen fattat beslut om nedan tolkning och uppdelning av ansvar.

- **Beslut enligt § 4.4 SoL**

- Personen beräknas komma i arbete/reguljära studier inom cirka tre år
 - Samråd sker med Arbetsförmedlingen
 - Krav på medverkan utifrån fastställd arbetsplan
 - Arbvux ansvarar för tjänsteutbud

- **Beslut enligt § 4.1 SoL**

- Personen behöver längre tid än 3 år för att komma i arbete/studier
 - Samråd med Arbetsförmedlingen är inte ett krav
 - Initiativ kan tas från både socialtjänst och arbvux
 - Arbvux och socialtjänsten ansvarar gemensamt för tjänsteutbud

Förändringar kopplat till Arbetsförmedlingen

Den reformerade arbetsmarknadspolitiken har inneburit en målgruppsförskjutning där fler individer som tidigare var inskrivna på något av stadens fyra kompetenscenter gått över till Arbetsförmedlingens kompletterande aktörer i stället. De flesta går till tjänsten rusta och matcha, men det kan även röra sig om andra tjänster som steg till arbete eller

karriärvägledningstjänst för att nämna några exempel. Arbetsförmedlingens insatser har företrädare framför kommunens. Samplanering med Arbetsförmedlingen är av största vikt för de individer som kan komma i fråga för både kommunens och Arbetsförmedlingens insatser.

De som blir kvar inom kommunens försorg står längre från arbetsmarknaden jämfört med tidigare. Många av dessa behöver få parallella och jobbrelaterade insatser som är individanpassade under tiden de uppbär försörjningsstöd. Ungdomar är mest betjänta av att återgå till studier för att nå en slutförd gymnasieutbildning. Det är en avgörande faktor för att få långvarigt fäste på arbetsmarknaden. Men fler oavsett ålder behöver studera på gymnasial nivå för att få kompetenser som kan ge ett arbete. För försörjningsstödstagare med endast arbetslöshet som försörjningshinder och som varit kort tid i försörjningsstöd kan det vara kontraproduktivt att erbjuda dem försörjningsjobb då de med största sannolikhet kan ta sig ut på öppna arbetsmarknaden av egen kraft. Förvaltningen ser positivt på försörjningsjobb för individer där det skett en kartläggning innan som visar på att just den insatsen är det som stödjer individen bäst på sin väg mot arbete. För individer som inte har förutsättningar, åtminstone inte i närtid, att komma ut på öppna arbetsmarknaden bedömer förvaltningen att försörjningsjobb skulle kunna vara en bra insats.

Aktuella statliga utredningar och uppdraget kring arbetsrehabiliteringens hemvist kan komma att påverka lagstiftning och arbetssätt framöver. Förvaltningen föreslår därför att nämnden avstyrker motionens förslag om försörjningsjobb för att vänta in utfallet av utredningarna men även för att se vilka eventuella beslut som kommunfullmäktige fattar kring arbetsrehabiliteringens hemvist. Beroende på det utfallet kan det sen bedömas om försörjningsjobb kan tillföra ytterligare mervärde i arbetet med att förflytta fler försörjningsstödstagare till självförsörjning.

Andreas Lökholtz
Förvaltningsdirektör